

Comité voor de rechten van personen met een handicap

Algemene commentaar over artikel 4.3 en 33.3 van het Verdrag inzake de participatie van personen met een handicap aan de uitvoering van en het toezicht op het Verdrag *

Ontwerp opgesteld door het Comité

I. Inleiding

1. Het nauwe overleg en de actieve betrokkenheid van personen met een handicap, via organisaties van personen met een handicap (DPO's/OPD's), bij de onderhandelingen, de ontwikkeling en de opstelling van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, heeft een positieve invloed gehad op de kwaliteit en relevantie ervan voor personen met een handicap en heeft ook de macht van personen met een handicap aangetoond. De actieve betrokkenheid van DPO's/OPD's en hun bondgenoten resulteerde in een geavanceerd en innovatief mensenrechtenverdrag, dat baanbrekend is in het veranderen van het handicap-paradigma. Effectieve en zinvolle participatie van personen met een handicap, door middel van DPO's/OPD's, staat dus centraal in het Verdrag.

2. Sinds het allereerste begin van de debatten in 2002 heeft het ad-hoccomité voor een alomvattend en integraal internationaal verdrag inzake de bescherming en bevordering van de rechten en de waardigheid van personen met een handicap beslist werkmethoden vast te stellen die de volledige deelname van relevante niet-gouvernementele organisaties (NGO's) aan zijn beraadslagingen mogelijk maken, onder meer via ondersteuning en fondsen.¹ Het ad-hoccomité heeft vervolgens 12 vertegenwoordigers van DPO's/OPD's (mondiale DPO's/OPD's en regionale VN-groepen), aangewezen door representatieve organisaties van personen met een handicap en hun bondgenoten, opgenomen in de werkgroep die instaat voor het opstellen van de tekst.² De lidstaten werden ook aangemoedigd om personen met een handicap via hun DPO's/OPD's te betrekken bij de voorbereidende processen voor de werkzaamheden van het ad-hoccomité, en om personen

* Goedgekeurd door het Comité tijdens zijn negentiende zitting (14 februari - 9 maart 2018).

¹ Zie resolutie 2002/61 van de Commissie voor de rechten van de mens;
www.un.org/esa/socdev/enable/rights/adhoca57357e.htm;
www.un.org/esa/socdev/enable/rights/ahc4reporte.htm.

² Zie www.un.org/esa/socdev/enable/rights/a_58_118_118_e.htm.

met een handicap in hun officiële delegaties op te nemen.³ De insluiting van DPO's/OPD's in de beraadslagingen van het ad-hoccomité heeft aangetoond dat de DPO's/OPD's in staat zijn zich te verenigen en de verantwoordelijkheid op zich te nemen om aan de dialoog deel te nemen.

3. Participatie is een kernbeginsel van de mensenrechten dat individuen in staat stelt een belangrijke rol te spelen in de ontwikkeling van zowel een democratische samenleving als hun gemeenschappen. De actieve en geïnformeerde deelname van iedereen, met inbegrip van maar niet beperkt tot vrouwen, kinderen, ouderen, etnische groepen, inheemse volkeren en personen met een handicap, aan beslissingen die van invloed zijn op hun leven en rechten, is in overeenstemming met en vereist een op mensenrechten gebaseerde aanpak,⁴ en waarborgt goed bestuur en sociale verantwoordelijkheid.⁵

4. Het beginsel van participatie is stevig verankerd in artikel 21 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het wordt ook bevestigd in artikel 25 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten. Deelname als beginsel en mensenrecht wordt ook erkend in andere internationale en regionale mensenrechteninstrumenten, waaronder artikel 5 (c) van het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie, artikel 7 van het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, artikelen 12 en 23, eerste lid, van het Verdrag inzake de rechten van het kind, en als transversaal thema doorheen het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, met "nauwe raadpleging en actieve betrokkenheid" en "deelname aan monitoring" als onderdeel van een ruimer concept van participatie in het openbare leven (artikel 4).³ en 33.3).⁶

5. Personen met een handicap, als groep, als organisatie of als individu, hebben in het verleden uitsluiting ervaren en dat doen ze nog steeds. Op enkele uitzonderingen na in sommige Staten die Partij zijn, werden personen met een handicap gewoonlijk niet geraadpleegd of betrokken bij beslissingen die namens hen werden genomen, of bij zaken die verband houden met of van invloed zijn op hun leven. Pas in de afgelopen decennia, met de opkomst van bewegingen van personen met een handicap die erkenning eisen van hun mensenrechten en hun centrale rol bij het bepalen van die rechten, is de erkenning van de raadpleging van personen met een handicap aan het veranderen. Het motto "Niets over ons zonder ons" sluit aan bij de filosofie en de geschiedenis van de rechtenbeweging voor personen met een handicap, die uitgaat van het principe van zinvolle participatie. Sindsdien wordt het door DPO's/OPD's gebruikt als onderdeel van mondiale en nationale bewegingen om via hun DPO's/OPD's te komen tot volledige participatie en gelijke kansen voor, door en met personen met een handicap te bereiken.

6. Hoewel de belangrijkste internationale mensenrechteninstrumenten van vóór het Verdrag de Staten die Partij waren bij het Verdrag reeds verplichtte om personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen in aanmerking te nemen, werden deze wettelijke verplichtingen niet vaak toegepast om de rechten van personen met een handicap te bevorderen. Personen met een handicap worden nog steeds geconfronteerd met aanzienlijke gedragsgebonden, fysieke en communicatieve belemmeringen voor participatie aan het openbare leven, waarbij hun opvattingen worden genegeerd ten gunste

³ Zie A/AC.265/2004/3; Resolutie 57/229 van de Algemene Vergadering, paragraaf 57/229, paragraaf 12 en 13; Zie het verslag van de speciale rapporteur over de rechten van personen met een handicap, *Het recht van personen met een handicap om deel te nemen aan de besluitvorming*, paragraaf 12 en 13. 13-16, 12 januari 2016, A/HRC/31/62.

⁴ Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Principles and Guidelines for a Human Rights Approach to Poverty Reduction Strategies*, par. 64.

⁵ Zie A/HRC/31/62, punt 13.

⁶ Ibid., par. 14.

van die van vertegenwoordigers van “organisaties voor personen met een handicap” en andere groepen van “deskundigen op het gebied van handicaps”.

7. De participatieprocessen en de betrokkenheid van personen met een handicap, via DPO's/OPD's, bij de onderhandelingen over en het opstellen van het Verdrag, bleken een uitstekend voorbeeld van de beste praktijk van het beginsel van volledige en effectieve participatie. Als gevolg hiervan werden personen met een handicap in de internationale mensenrechtenwetgeving niet langer beschouwd als “objecten” die verzorging nodig hebben, maar eerder als "subjecten" die worden gerespecteerd en die mensenrechten en fundamentele vrijheden genieten.⁷

8. Krachtens artikel 4 van het Verdrag moeten de Staten die Partij zijn algemene verplichtingen op zich nemen om de volledige verwezenlijking van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden door alle personen met een handicap te waarborgen en te bevorderen. Dit omvat, krachtens artikel 4, lid 3, de verplichting om personen met een handicap, met inbegrip van kinderen met een handicap, via de organisaties die hen vertegenwoordigen, te raadplegen en actief te betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van wetgeving en beleid ter uitvoering van het Verdrag, alsmede bij besluitvormingsprocessen die van invloed zijn op hun leven en hun volledige participatie en integratie in de samenleving. Op nationaal niveau bepaalt artikel 33.3 dat de Staten die Partij zijn, er ook voor moeten zorgen dat de DPO's/OPD's bij de uitvoering van het Verdrag worden betrokken en volledig deelnemen aan het toezicht op de uitvoering ervan.

9. Het Comité voor de rechten van personen met een handicap zal op basis van zijn gevestigde rechtspraak betreffende de artikelen 4.3 en 33.3 in deze algemene commentaar nader ingaan op bepaalde aspecten van de uitvoering ervan. Het Comité stelt vast dat er de afgelopen tien jaar vooruitgang is geboekt bij de tenuitvoerlegging van de bepalingen van artikel 4, lid 3, en artikel 33, lid 3, met inbegrip van het feit dat de Staten die Partij zijn een aantal maatregelen hebben genomen, zoals het verlenen van financiële of andere bijstand aan DPO's/OPD's en het opnemen van personen met een handicap in onafhankelijke monitoringkaders die krachtens artikel 33, lid 2, van het Verdrag zijn ingesteld. De Staten die Partij zijn, hebben ook passende procedures vastgesteld om personen met een handicap via hun DPO's/OPD's bij het monitoringproces te betrekken. Bovendien hebben sommige Staten die Partij zijn, overeenkomstig artikel 4, lid 3, en artikel 35, lid 4, bij de voorbereiding van hun verslagen aan het comité overleg gepleegd met de DPO's/OPD's.

10. Het Comité blijft echter constateren dat er een belangrijke kloof gaapt tussen de doelstellingen en de geest van beide artikelen en de reikwijdte van de uitvoering ervan, onder meer doordat er geen overleg met en betrokkenheid van personen met een handicap via hun vertegenwoordigende organisaties bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid en programma's plaatsvindt.

11. Enkele van de resterende lacunes in de uitvoering zijn:

(a) het gebrek aan inzicht in het concept van participatie zelf en het ontbreken van beste praktijken voor een goede uitvoering;

(b) Wetten die verhinderen dat personen met een handicap op basis van bepaalde soorten beperkingen nauw worden geraadpleegd en actief worden betrokken bij het besluitvormingsproces en het toezicht op het Verdrag;

(c) het gebrek aan raadpleging en actieve betrokkenheid van personen met een handicap, met inbegrip van kinderen en vrouwen met een handicap, bij de planning, uitvoering en monitoring van openbare besluitvormingsprocessen;

⁷ Ibid., par. 16-17.

(d) het gebrek aan steun voor en participatie van personen met een handicap uit kansarme groepen, met name personen die worden gediscrimineerd op grond van ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuigingen, nationale, etnische, inheemse of sociale afkomst, vermogen, geboorte, leeftijd of andere status;

(e) het gebrek aan democratische ruimte en transparante kaders voor de ontwikkeling, actie en participatie van organisaties van personen met een handicap en andere maatschappelijke organisaties;

(f) De ontoereikende of niet-bestaande handhavingsmechanismen [met zinvolle sancties en rechtsmiddelen bij niet-naleving] om nauw overleg te plegen met DPO's/OPD's en hen actief te betrekken bij de wetgeving, de beleidsvorming en de uitvoering van wetten, het beleid en de regelgeving ter uitvoering van het Verdrag;

(g) Het ontzeggen van gelijke toegang tot deelname van vrouwen en meisjes met een handicap aan de openbare besluitvorming;

(h) het ontbreken van of onvoldoende [niet-voorwaardelijke] overheidsfinanciering voor organisaties van personen met een handicap;

(i) Het gebrek aan goed gefinancierde en ondersteunde internationale en nationale DPO's/OPD's en het ontbreken van uitgebreide organisaties die samenwerken met DPO's/OPD's om capaciteit op te bouwen voor het ontwikkelen van hun belangenbehartigingsstrategieën;

(j) het gebrek aan of de geringe politieke wil en/of het beperkte initiatief van de nationale autoriteiten om DPO's/OPD's nauw te raadplegen en actief te betrekken bij het toezicht op het Verdrag;

(k) Geen of gebrekkige aanwijzing van een of meer contactpunten binnen de verdragsluitende Staten voor aangelegenheden in verband met de uitvoering van het Verdrag en met betrekking tot de totstandbrenging van een sterk en efficiënt onafhankelijk kader voor het toezicht op de bepalingen ervan op nationaal niveau;

(l) de ontoereikende toegankelijkheid, accommodatie, handicap- en leeftijdsgerichte ondersteuning van personen met een handicap om toegang te hebben tot alle faciliteiten, procedures en informatie met betrekking tot openbare besluitvormings-, raadplegings- en monitoringprocessen.

12. De Staten die Partij zijn, dienen te erkennen dat de betrokkenheid en participatie van personen met een handicap via hun de DPO's/OPD's die hen vertegenwoordigen een positief effect heeft op de besluitvormingsprocessen, met name vanwege hun doorleefde ervaring en de beste kennis van de uit te voeren rechten. De Staten die Partij zijn bij het Verdrag dienen ook rekening te houden met de algemene beginselen van het Verdrag bij alle maatregelen die worden genomen met het oog op (het toezicht op) de uitvoering ervan, alsook met betrekking tot de uitvoering van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (DDO's) van de Agenda voor Duurzame Ontwikkeling 2030, en moeten ervoor zorgen dat zowel de processen als de resultaten in overeenstemming zijn met artikel 4, lid 3, en artikel 33, lid 3, van het Verdrag.

II. Normatieve inhoud van de artikelen 4.3 en 33.3

1. Definitie van "representatieve organisaties".

13. De betrokkenheid en participatie van personen met een handicap via "representatieve organisaties" oftewel organisaties van personen met een handicap (DPO's/OPD's), is inherent aan zowel artikel 4.3 als artikel 33.3. Voor een goede uitvoering is het belangrijk

dat de Staten die Partij zijn en de relevante belanghebbenden op de hoogte zijn van de definitie en de soorten organisaties van personen met een handicap die vaak bestaan.

14. In deze algemene opmerking gelden de volgende definities:

(a) Organisaties van personen met een handicap (DPO's/OPD's): organisaties die worden bestuurd, geleid en beheerd door personen met een handicap, bestaan uit een meerderheid van personen met een handicap zelf en zijn dus representatief voor personen met een handicap. Bovendien wordt een duidelijke meerderheid van hun lidmaatschap gerekruteerd onder personen met een handicap⁸. Organisaties van personen met een handicap kunnen een aantal kenmerkende eigenschappen hebben:

(i) Personen met een handicap kunnen zelf vertegenwoordigers en werknemers van DPO's/OPD's zijn, toevertrouwd door en specifiek aangesteld door DPO's/OPD's. De grote meerderheid van de DPO's/OPD's zijn niet aangesloten bij politieke partijen en zijn onafhankelijk van niet-gouvernementele, op lidmaatschap gebaseerde organisaties. Zij zijn opgericht met het doel collectief de rechten van personen met een handicap tot uitdrukking te brengen, te bevorderen, na te streven en/of te verdedigen. Zij dienen algemeen erkend te worden.

ii) Zij kunnen een of meer verschillende achterban(en) van personen met een handicap vertegenwoordigen en een breed scala aan personen met een handicap weerspiegelen, dat de diversiteit van de achtergronden van mensen weerspiegelt, met inbegrip van ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuigingen, nationale of sociale afkomst, vermogen, geboorte of andere status,⁹ en dienen op een inclusieve, toegankelijke en zinvolle wijze deel te nemen aan directe besluitvormingsprocessen die het leven van personen met een handicap beïnvloeden, op alle niveaus en in alle sectoren van de Staten die Partij zijn;¹⁰

iii) Zij kunnen opereren als individuele organisaties, coalities, organisaties voor meervoudige handicap of overkoepelende organisaties, met inbegrip van onder meer vrouwen, kinderen, inheemse en sportorganisaties van personen met een handicap, op zoek naar een gezamenlijke en gecoördineerde stem van personen met een handicap in hun interactie met, onder andere, overheden en particuliere bedrijven.

(b) De overkoepelende organisatie van personen met een handicap is een DPO/OPD die de activiteiten van een aantal lidorganisaties verzamelt, coördineert en vertegenwoordigt, bij voorkeur van personen met verschillende handicaptypes, die de toegankelijkheid voor en inclusie van alle personen met een handicap binnen een Staat die Partij is, bevorderen. Als zodanig kan en moet een overkoepelende DPO/OPD ervoor zorgen dat personen met alle soorten handicaps deelnemen aan de overleg-, besluitvormings- en monitoringprocessen.

(c) Organisaties voor meervoudige handicap. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen koepelorganisaties en organisaties voor meervoudige handicap. Organisaties voor meervoudige handicap zijn organisaties die personen met verschillende soorten handicaps vertegenwoordigen, terwijl overkoepelende DPO's/OPD's een aantal organisaties vertegenwoordigen die elk een of meer gerelateerde handicaps

⁸ CRPD-comité, Richtsnoeren voor de deelname van organisaties van personen met een handicap (DPO's) en maatschappelijke organisaties (CSO's) aan de werkzaamheden van het comité, bijlage II, punt 2.1.1, onder a). 1.3, CRPD/C/11/2.

⁹ Zie ICESCR, Algemene opmerking nr. 20: Non-discriminatie op het gebied van economische, sociale en culturele rechten, 2009, paragraaf 20. 18 - 35, E/C.12/GC/20

¹⁰ Zie CRPD/C/ITA/CO/1, par. 8.

vertegenwoordigen. In een bepaalde Staat die Partij is, is zijn er gewoonlijk slechts één of eventueel twee overkoepelende DPO's/OPD's.

(d) Organisaties van zelfpleiters zijn samengesteld uit en vertegenwoordigen personen met een verstandelijke beperking, personen met een autismespectrumstoornis of personen met een psychosociale handicap. De oprichting ervan, met passende, soms uitgebreide ondersteuning om hun mening te uiten, is onontbeerlijk om hun deelname aan het besluitvormings-, toezicht- en uitvoeringsproces te garanderen. Dergelijke steun omvat elke noodzakelijke vorm van redelijke aanpassingen. Hoewel organisaties van ouders en familieleden van hulpbehoevende personen vaak een rol hebben gespeeld bij het verlenen van dergelijke steun, is het belangrijk ervoor te zorgen dat personen met een handicap de volledige controle hebben en behouden.

(e) Organisaties van ouders van kinderen met een handicap zijn van essentieel belang om de belangen, autonomie en actieve participatie van hun kinderen met een handicap te vergemakkelijken, te bevorderen en te waarborgen en dienen te worden betrokken bij de overleg-, besluitvormings- en monitoringprocessen.

(f) Organisaties van vrouwen met een handicap, die de participatie van vrouwen met een handicap waarborgen, moeten ook als onontbeerlijk worden beschouwd bij raadplegingen over specifieke kwesties die uitsluitend of in onevenredige mate van invloed zijn op vrouwen met een handicap, evenals kwesties die verband houden met vrouwen in het algemeen, zoals gendergelijkheidsbeleid.

15. Het Comité benadrukt het belang van het onderscheid tussen organisaties "van" personen met een handicap, die zijn samengesteld uit en worden bestuurd/geleid door personen met een handicap, en organisaties "voor" personen met een handicap, die elke organisatie zijn die is opgericht om diensten te verlenen aan en voor personen met een handicap. Vaak nemen dergelijke dienstverleners ook een belangenbehartigingstaak op zich ten behoeve van personen met een handicap. Het is echter mogelijk dat een dergelijke praktijk niet in overeenstemming is met het Verdrag, omdat het kan leiden tot belangenconflicten waarbij deze organisaties uiteindelijk voor hun eigen gewin pleiten in plaats van steun te verlenen aan DPO's/OPD's. De Staten die Partij zijn, dienen voorrang te geven aan de standpunten van de DPO's/OPD's, samengesteld uit en geleid door personen met een handicap zelf, om ervoor te zorgen dat hun wil en voorkeuren voorrang krijgen.¹¹

16. Er moet ook onderscheid worden gemaakt tussen DPO's/OPD's en maatschappelijke organisaties (CSO's). Hoewel DPO's/OPD's ook deel uitmaken van het maatschappelijk middenveld, verwijst de term CSO in het algemeen naar organisaties die wel, maar zeer vaak niet voldoen aan de definitie van een DPO/OPD in het Verdrag. Maatschappelijke organisaties zijn zeer nauw verbonden met NGO's en andere organen, waaronder onderzoeksorganisaties/instellingen, organisaties van dienstverleners, families en andere belanghebbenden buiten de publieke en/of staatsentiteiten, die onder andere een rol kunnen spelen bij het toezicht op het Verdrag. In het algemeen mogen noch maatschappelijke organisaties, noch NGO's worden beschouwd als DPO's/OPD's.

B. Toepassingsgebied van artikel 4, lid 3

17. In paragraaf m van de preambule van het Verdrag erkennen de Staten die Partij zijn de gewaardeerde bestaande en potentiële bijdragen van personen met een handicap aan het algemene welzijn en de diversiteit van hun gemeenschappen, en dat de bevordering

¹¹ A/HRC/31/62, op. cit. par. 36; Verslag van de speciale rapporteur van de Mensenrechtenraad over de rechten van personen met een handicap, Catalina Devandas-Aguilar, Rechten van personen met een handicap, 9 augustus 2016, par. 64, A/71/314.

van het volledige genot van alle personen met een handicap van alle mensenrechten en hun volledige participatie, zal leiden tot een groter gevoel erbij te horen en tot aanzienlijke vooruitgang in de menselijke, sociale en economische ontwikkeling van de samenleving en de uitroeiing van armoede.

18. Het verdrag bepaalt uitdrukkelijk dat de Staten die Partij zijn bij het Verdrag, door middel van DPO's/OPD's, met inbegrip van die welke kinderen en vrouwen met een handicap vertegenwoordigen, nauw overleg plegen met en actief betrekken bij de "*ontwikkeling en uitvoering van wetgeving en beleid ter uitvoering van dit verdrag, en bij andere besluitvormingsprocessen*" met betrekking tot kwesties die hen betreffen. Dit betekent dat wettelijke en regelgevende kaders en procedures, op alle niveaus en in alle geledingen van de overheid, expliciet moeten eisen dat de overheid personen met een handicap, met inbegrip van de vertegenwoordigers van vrouwen en kinderen met een handicap en personen met een verstandelijke beperking, nauw raadpleegt en actief betreft bij de ontwikkeling en uitvoering van dergelijke processen.

19. Voorafgaand overleg en betrokkenheid met DPO's/OPD's in alle stadia van de openbare besluitvorming, ook vóór de goedkeuring van wetgeving, beleid en programma's die daarop van invloed zijn, is een eerste vereiste. De wettelijke verplichting voor Staten die Partij zijn om te zorgen voor raadpleging van en met DPO's/OPD's is niet beperkt tot de toegang tot openbare besluitvormingsruimten, maar wordt automatisch uitgebreid tot de gebieden van partnerschap, gedelegeerde bevoegdheden en burgercontrole.¹² Het is ook een verplichting die tevens mondiale en/of regionale DPO's/ODP's omvat.

20. De zinsnede "betreffende vraagstukken in verband met personen met een handicap", zoals bedoeld in artikel 4, lid 3, moet ruim worden geïnterpreteerd om alle wetgevende, administratieve en andere maatregelen te bestrijken die direct of indirect van invloed kunnen zijn op personen met een handicap; rekening te houden met de bescherming en bevordering van de mensenrechten van personen met een handicap; en zich te onthouden van elke handeling of praktijk, al dan niet opzettelijk, die in strijd is met het Verdrag. Dit is een manier voor de Staten die Partij zijn om de handicapproblematiek te mainstreamen door middel van inclusief beleid, waarbij ervoor wordt gezorgd dat personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen in aanmerking worden genomen. Het zorgt er ook voor dat rekening wordt gehouden met de kennis van en de levenservaring van personen met een handicap bij het nemen van besluiten over nieuwe wetgevende, administratieve en andere maatregelen. Dit omvat alle besluitvormingsprocessen, of het nu gaat om specifieke of reguliere besluitvormingsprocessen, zoals algemene wetten, specifieke wetten inzake handicaps en de overheidsbegroting, die een impact kunnen hebben op hun leven.¹³

21. Het "*nauw overleg plegen met en actief betrekken*" van personen met een handicap via hun vertegenwoordigende organisaties betekent dat hun overleg en betrokkenheid bij de ontwikkeling en uitvoering van wetgeving en beleid ter uitvoering van het Verdrag, en bij andere besluitvormingsprocessen, een volwaardige en sterke verplichting is krachtens de internationale mensenrechtenwetgeving. Dit omvat het recht van organisaties van personen met een handicap om tijdig te worden geraadpleegd, waarbij de toegankelijkheid wordt gewaarborgd, met inbegrip van alle relevante informatie, en redelijke aanpassingen wanneer nodig, zoals de levering van gebarentolken en gemakkelijk leesbare tekst en taal, Braille en tactiele communicatie. Hun respectieve standpunten moeten naar behoren in aanmerking worden genomen en gewogen en zij moeten naar behoren worden geïnformeerd over het resultaat van het proces, met inbegrip van een expliciete toelichting,

¹² Zie A/HRC/31/62, op. cit., paragraaf. 63; Verslag van de speciale rapporteur voor de rechten van personen met een handicap, Toegang tot op rechten gebaseerde steun voor personen met een handicap, par. 4.1.1. 63, 20 december 2016, A/HRC/34/58.

¹³ Zie A/HRC/31/62, par. 64.

in de bevindingen, overwegingen of redenering van besluiten, over de wijze waarop hun standpunten in aanmerking werden genomen en waarom.

22. Het belang van "*met inbegrip van kinderen met een handicap*" bij de ontwikkeling en uitvoering van wetgeving en beleid ter uitvoering van het Verdrag, en in andere besluitvormingsprocessen, via organisaties van kinderen met een handicap of organisaties van ouders van kinderen met een handicap, ligt ook vervat in artikel 4.3. Deze organisaties zijn essentieel om de individuele autonomie en actieve participatie van kinderen met een handicap te vergemakkelijken, te bevorderen en te waarborgen. Kinderen met een handicap moeten via hun DPO's/ODP's vrijelijk hun mening kunnen uiten over alle zaken die hen aangaan. Hun mening moet, op voet van gelijkheid met andere kinderen en in overeenstemming met hun leeftijd en rijpheid, het juiste gewicht krijgen, en zij moeten op hun handicap en leeftijd afgestemde bijstand krijgen om dat recht uit te oefenen. De wil en voorkeuren van het kind moeten altijd worden gerespecteerd en er moet altijd rekening worden gehouden met hun evoluerende capaciteiten. De erkenning van het recht op individuele autonomie is van het grootste belang voor alle personen met een handicap, met inbegrip van kinderen, om als houders van rechten te worden gerespecteerd.

23. "*Volledige en effectieve participatie*" in een democratische samenleving betreft inspraak van alle burgers, met inbegrip van personen met een handicap, om te zorgen voor een gevoel van betrokkenheid bij en deel uitmaken van de samenleving en haar entiteiten. Dit houdt onder meer in dat zij worden aangemoedigd en passende steun krijgen, ook van lotgenoten, om deel te nemen aan de samenleving, dat zij niet worden gestigmatiseerd en zich veilig en gerespecteerd voelen wanneer zij zich in het openbaar uiten. Het gaat om een verplichting tot onmiddellijke toepassing, niet alleen op besluitvormings-, controle- en uitvoeringsprocessen, maar ook het recht op een eerlijke rechtsgang, het recht op deelname aan het politieke leven en het recht om te worden gehoord. Om effectief en zinvol te zijn, moet participatie worden opgevat als een proces en niet als een eenmalig individueel evenement.¹⁴

24. Volledige en effectieve participatie staat voor de meest uiteenlopende perspectieven en voor resultaten en beslissingen van de hoogste kwaliteit. Het omvat de noodzaak en het belang van vertegenwoordiging en inclusie van personen met een handicap in verschillende besluitvormingsorganen, zowel op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau als in de nationale mensenrechteninstellingen (NMRI's), ad-hoccomités, raden, regionale of gemeentelijke organisaties, en om te worden benoemd of verkozen in dergelijke democratische en representatieve fora. Personen met een handicap zijn het best geplaatst om hun eigen behoeften en het meest geschikte beleid om hen te bereiken, vast te stellen. Hun deelname via DPO's/OPD's zal dus leiden tot een grotere efficiëntie en een billijker gebruik van middelen, wat leidt tot betere resultaten voor personen met een handicap en hun gemeenschappen.

25. Volledige en effectieve participatie kan ook een transformatief instrument zijn voor sociale verandering, het bevorderen van agency en empowerment van burgers. De betrokkenheid van DPO's/OPD's bij alle vormen van besluitvorming stelt hen in staat om te pleiten en te onderhandelen, waardoor zij hun standpunten beter tot uitdrukking kunnen brengen, hun ambities kunnen verwezenlijken en hun stem kunnen versterken. Bovendien is participatie een essentieel onderdeel van goed bestuur en democratie, met maatschappelijke organisaties als belangrijk ankerpunt om de transparantie en verantwoordingsplicht van Staten die Partij zijn te bevorderen en ongelijkheid en uitsluiting te bestrijden.¹⁵ De deelname en betrokkenheid van DPO's/OPD's bevordert effectief bestuur, houdt de autoriteiten verantwoordelijk en maakt hen ontvankelijk voor

¹⁴ Zie Commissie rechten van het kind, Algemene Commentaar nr. 12 (2009), Het recht van het kind om gehoord te worden, par. 133, 20 juli 2009, CRC/C/GC/12.

¹⁵ Zie <http://pdwa.escwa.org.lb/uploads/nv4584952.pdf>

de behoeften van personen met een handicap, en verbetert het openbaar bestuur en de bescherming van de mensenrechten.¹⁶

C. Artikel 33.3: De betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld

26. Tijdens de onderhandelingen over het Verdrag, artikel 33, lid 3, van het Verdrag over de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij het monitoringproces in het bijzonder, werd het motto "niets over ons zonder ons" benadrukt. Herinnerend aan het belangrijke onderscheid dat in paragraaf 16 wordt gemaakt tussen DPO's/OPD's en CSO's, moet deze bepaling worden gelezen in combinatie met de bredere verplichting van artikel 4, lid 3, dat van toepassing is op het gehele Verdrag]. Vervolgens moeten de Staten die Partij zijn ervoor zorgen dat personen met een handicap via DPO's/OPD's nauw worden geraadpleegd en actief worden betrokken bij het ontwerp en de uitvoering van de contactpunten, het coördinatiemechanisme en de onafhankelijke toezichtmechanismen. Op grond van artikel 33, lid 1, moeten personen met een handicap hun bekommernissen kunnen overbrengen aan de contactpunten en coördinatiemechanismen en, op grond van artikel 33, lid 2, vertegenwoordigd zijn in en/of kunnen samenwerken met het onafhankelijke monitoringkader. [Het Comité benadrukt dat artikel 33, lid 3, voorschrijft dat personen met een handicap los van de deelname van DPO's mogen deelnemen, indien zij dat wensen.]

27. Het is belangrijk om in alle stadia een nauwe interactie en relatie met onafhankelijke monitoringkaders en NMRI's tot stand te brengen, te onderhouden en te bevorderen. De nationale mensenrechteninstellingen spelen een sleutelrol bij het toezicht op het Verdrag om de naleving ervan op nationaal niveau te bevorderen, alsook bij het samenbrengen van nationale actoren, met inbegrip van overheidsinstellingen en het maatschappelijk middenveld, en in het bijzonder DPO's/OPD's, met het internationale systeem voor de bescherming en bevordering van de mensenrechten. [De beginselen van Parijs schrijven voor dat de DPO's/OPD's ofwel in de onafhankelijke mechanismen vertegenwoordigd moeten zijn, ofwel nauw met deze mechanismen moeten kunnen samenwerken, en bij voorkeur in hun raad van bestuur moeten kunnen worden aangesteld, indien deze bestaat.¹⁷]

28. Artikel 33, lid 3, houdt in dat de Staten die Partij zijn, de versterking van de capaciteit van het maatschappelijk middenveld moeten ondersteunen en financieren om ervoor te zorgen dat de DPO's/OPD's daadwerkelijk kunnen deelnemen aan het uitvoerings- en monitoringproces. DPO's/OPD's moeten voldoende middelen krijgen om van deze toegang gebruik te kunnen maken, onder meer door middel van financiering en door ervoor te zorgen dat onder meer rekening wordt gehouden met de toegankelijkheidsvereisten voor diverse handicaps. Zowel het Verdrag als de bijbehorende uitvoeringsstrategieën moeten beschikbaar worden gesteld in vormen die de deelnemers uit het maatschappelijk middenveld, met inbegrip van personen met allerlei beperkingen, in staat stellen toegang te krijgen tot informatie, de betrokken kwesties te begrijpen en te evalueren en een zinvolle bijdrage te leveren. Om artikel 33, lid 3, ten uitvoer te leggen, moeten DPO's/OPD's, naast artikel 4, lid 3, gemakkelijk toegang hebben tot de contactpunten en het coördinatiemechanisme.

¹⁶ Zie A/HRC/31/62, op. cit., punt 1-3.

¹⁷ Zie het Comité voor de rechten van personen met een handicap, Richtlijnen voor onafhankelijke monitoringkaders en hun deelname aan de werkzaamheden van het comité.

III. Verplichtingen van de Staten die Partij zijn

29. Deelname is een volwaardig recht waarvan de naleving moet worden gewaarborgd. De burgerrechten en politieke rechten van de Staten die Partij zijn, zijn onmiddellijk van toepassing. Staten die Partij zijn, hebben een algemene verplichting om het recht van personen met een handicap te eerbiedigen, te beschermen en na te komen opdat zij via hun DPO's/OPD's nauw worden geraadpleegd en actief betrokken bij het besluitvormings-, toezicht- en uitvoeringsproces in het kader van artikel 4, lid 3. Er moeten doeltreffende rechtsmiddelen beschikbaar zijn om de naleving van dit recht op participatie af te dwingen.

30. Staten die Partij zijn, zijn verplicht het recht van personen met een handicap te eerbiedigen door middel van hun DPO's/OPD's om nauw en zinvol te worden geraadpleegd en actief te worden betrokken bij het besluitvormingsproces door te zorgen voor transparantie van de raadpleging en vroegtijdige betrokkenheid. Staten die Partij zijn, mogen geen informatie achterhouden of voorwaarden stellen of verhinderen dat DPO's/OPD's hun standpunten vrijelijk kenbaar maken in het overleg en de betrokkenheid bij de besluitvorming, de uitvoering en het toezicht.

31. De Staten die Partij zijn dienen de toegankelijkheid voor personen met een handicap te waarborgen voor alle faciliteiten en procedures in verband met openbare besluitvorming en raadpleging. Om effectief deel te nemen aan de wetgevings- en beleidsvorming dienen de Staten die Partij zijn passende maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen toegang hebben tot de fysieke omgeving, met inbegrip van gebouwen, vervoer, onderwijs, informatie en communicatie, met inbegrip van nieuwe informatietechnologieën en -systemen, en andere faciliteiten en diensten die openstaan voor het publiek, zowel in stedelijke als landelijke omgevingen.

32. Met name organisaties van personen met zintuiglijke en intellectuele beperkingen dienen te worden voorzien van assistenten voor vergaderingen, informatie in toegankelijke formaten (zoals Easy Read), gebarentaaltolken, tolken voor doofblinden en/of bijschriften tijdens openbare debatten.¹⁸ De Staten die Partij zijn, dienen ook vertegenwoordigers van DPO's/OPD's te ondersteunen bij uitgaven in verband met vervoer en andere uitgaven in verband met hun deelname aan het besluitvormingsproces.

33. [Bovendien moeten de Staten die Partij zijn, in overeenstemming met het basisbeginsel van goed bestuur en internationaal recht, te goeder trouw met DPO's/OPD's overleggen en met hen in contact treden. Integer en eerlijk met elkaar omgaan, zou een fundamentele steen moeten zijn van alle acties van Staten die Partij zijn bij het proces van dialoog en overleg met de DPO's/OPD's.]. [Het proces van dialoog en overleg tussen organisaties van personen met een handicap en Staten die Partij zijn, dient gebaseerd te zijn op transparantie, wederzijds respect, een zinvolle dialoog en een oprechte wens om tot een collectieve overeenkomst te komen over procedures die passen bij de omstandigheden van de diversiteit van de beweging van personen met een handicap en die redelijke en realistische termijnen mogelijk maken.¹⁹] Staten die Partij zijn, dienen er rekening mee te houden dat vertegenwoordigers van DPO's/OPD's vaak als vrijwilliger deelnemen aan de samenwerking met Staten die Partij zijn. Om het recht van personen met een handicap om via hun DPO's/OPD's nauw te worden geraadpleegd en actief te worden betrokken, dienen de Staten die Partij zijn periodieke evaluaties te verrichten van de werking van de verschillende participatie- en raadplegingsmechanismen, met de actieve betrokkenheid van DPO's/OPD's.²⁰

¹⁸ Zie A/HRC/31/62, par. 75-77.

¹⁹ Zie CRPD/C/HUN/CO/1, par. 14.

²⁰ Zie, A/HRC/31/62, op. cit., par. 78-80.

34. Personen met een handicap kunnen via hun DPO's/OPD's alleen effectief deelnemen aan de discussie over de vraag of aan hun opvattingen voldoende gewicht wordt toegekend om te garanderen dat zij niet alleen als een formaliteit of als onderdeel van een louter symbolische benadering van de raadpleging worden gehoord.²¹ [Bovendien moeten hun standpunten niet minder belangrijk worden geacht dan die van andere actoren, zoals bedoeld in artikel 4, lid 3 (zie paragraaf)]. Staten die Partij zijn bij de besluitvorming dienen "rekening te houden met de resultaten van dergelijke raadplegingen en deze tot uiting te laten komen in de genomen besluiten"²² door hen naar behoren te informeren over de resultaten van het proces en door in de bevindingen, overwegingen of redenering van besluiten expliciet uit te leggen hoe hun standpunten in aanmerking zijn genomen en waarom.²³

35. De Staten die Partij zijn, dienen tevens, in nauw en doeltreffend overleg en met de actieve betrokkenheid van de DPO's/OPD's, passende en transparante mechanismen en procedures bij de verschillende bestuursstakken en -niveaus vast te stellen om bij het motiveren van een openbaar besluit uitdrukkelijk rekening te houden met de standpunten van de DPO's/OPD's. Als wettelijke verplichting moeten de Staten die Partij zijn "voorrang geven" aan de standpunten van de DPO's²⁴ en zich onthouden van het nemen van maatregelen die openlijk in strijd zijn met de resultaten van nauw overleg. Tijdens de evaluatie van de eerste verslagen van de Staten die Partij zijn, heeft het comité vastgesteld dat er geen of informeel overleg met andere belanghebbenden heeft plaatsgevonden. De raadplegingen moeten dus op een open en transparante manier met DPO's/OPD's worden gevoerd.

36. De plicht van de Staat die Partij is om te beschermen omvat het verbod op discriminerende en andere praktijken van derden die ertoe leiden dat personen met een handicap die DPO's/OPD's vertegenwoordigen, worden uitgesloten van de ontwikkeling en uitvoering van wetgeving en beleid ter uitvoering van het Verdrag en van andere besluitvormingsprocessen. De Staten die Partij zijn, dienen ervoor te zorgen dat zij nauw overleg plegen met en actief betrokken worden bij DPO's/OPD's die de grote diversiteit in de samenleving vertegenwoordigen, met inbegrip van maar niet beperkt tot vrouwen, kinderen, vluchtelingen en asielzoekers, staatlozen, [de LGBTIQ-gemeenschap], personen met psychosociale en/of intellectuele handicaps, autistische personen, personen met albinisme, personen met gehoor- en visuele beperkingen, personen met hiv/aids, personen met neurologische en genetische aandoeningen, Roma en Sinti en andere etnische minderheden, inheemse en plattelandsgemeenschappen en personen die een hoge mate van steun nodig hebben, via hun DPO's/OPD's, en dat andere actoren de uitoefening van dit recht niet belemmeren.

37. De Staten die Partij zijn, zijn ook verplicht maatregelen te nemen om te voorkomen dat familieleden en derden zich direct of indirect bemoeien met het recht van DPO's/OPD's om nauw te worden geraadpleegd en actief te worden betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van wetgeving en beleid ter uitvoering van het Verdrag, en bij andere daarmee samenhangende besluitvormingsprocessen. De beschermingsplicht vereist dat de Staten die Partij zijn wetten en beleid invoeren en uitvoeren om te voorkomen dat personen met een handicap worden ondermijnd door anderen, zoals familieleden, dienstverleners of overheids personeel,²⁵ in hun recht om geraadpleegd en betrokken te worden.

²¹ Zie CRC/C/GC/12, par. 132.

²² Zie CRPD/C/COL/COL/CO/1, par. 11(a).

²³ Zie CRC/C/GC/12, op. cit., par. 45.

²⁴ Zie A/HRC/31/62, op. cit. par. 34 en 38.

²⁵ Zie het Comité voor de rechten van personen met een handicap, Algemene opmerking bij artikel 19: zelfstandig leven en opgenomen zijn in de gemeenschap, par. 50, 29 augustus 2017, CRPD/C/18/1.

38. De nakomingsplicht vereist dat de Staten die Partij zijn, zorgen voor verplichte nauwe en volledige en doeltreffende raadpleging en actieve betrokkenheid door de vaststelling van wettelijke en regelgevende kaders en procedures om de volledige en gelijke betrokkenheid van personen met een handicap via hun DPO's/OPD's te waarborgen bij het besluitvormingsproces en de opstelling van wetgeving en beleid "betreffende vraagstukken in verband met personen met een handicap" (punt 20), met inbegrip van wetgeving, beleid, strategieën en actieplannen in verband met handicaps. Dergelijke overlegprocedures moeten in overeenstemming zijn met een voorafgaande brede verspreiding van informatie. De Staat die Partij is, moet ook zorgen voor passende niet-voorwaardelijke steun, financiering en redelijke aanpassingen, zoals de terbeschikkingstelling van gebarentolken, braille en Easy Read, om de deelname te waarborgen van vertegenwoordigers van alle personen met een handicap, met inbegrip van maar niet beperkt tot vrouwen, kinderen, vluchtelingen en asielzoekers, [LGBTIQ-personen], personen met psychosociale en intellectuele handicaps, personen met auditieve en visuele handicaps, personen met hiv/aids, inheemse personen, personen die in plattelandgebieden wonen en personen die een hoog niveau van ondersteuning nodig hebben, in overlegprocessen.²⁶ Deze procedures moeten worden geïnstitutionaliseerd en gereguleerd, met passende tijdschema's, vroegtijdige betrokkenheid en interventie van DPO's/OPD's en tijdige verspreiding van alle relevante informatie, met inbegrip van onder meer budgettaire informatie.

39. Bij het uitvoeren van voorbereidende studies en analyses voor beleidsformulering dienen de Staten die Partij zijn, raadpleging en betrokkenheid van DPO's/OPD's op te nemen, alsmede relevante gegevens over personen met een handicap en over mogelijke belemmeringen in de omgeving alsook de middelen om deze weg te nemen, factoren die van invloed kunnen zijn op de beleidsresultaten. Er moet duidelijk worden aangegeven hoe personen met een handicap via hun DPO's/OPD's zullen worden meegenomen in voorstellen voor beleidsontwikkeling, en de daaropvolgende openbare fora of processen voor de evaluatie van beleidsvoorstellen moeten volledig openstaan voor hun participatie.²⁷

40. De uitvoering en evaluatie dienen op participatieve wijze te worden uitgevoerd en de Staten die Partij zijn dienen ervoor te zorgen dat DPO's/OPD's deelnemen aan de toezichtprocessen, door middel van nationale onafhankelijke toezichtmechanismen, met inbegrip van duidelijke procedures, passende tijdschema's en voorafgaande verspreiding van relevante informatie. Alle monitoring- en evaluatiesystemen moeten de mate van betrokkenheid van DPO's/OPD's bij alle beleidsmaatregelen en programma's onderzoeken en ervoor zorgen dat de opvattingen van personen met een handicap zelf prioriteit krijgen. Om hun primaire verantwoordelijkheid voor de dienstverlening te vervullen, dienen de Staten die Partij zijn partnerschappen met DPO's/OPD's te onderzoeken om input van de gebruikers van de diensten zelf te verkrijgen.²⁸

41. Wat de nationale onafhankelijke toezichtmechanismen betreft, moeten de Staten die Partij zijn, met alle mogelijke middelen de oprichting van één enkele representatieve overkoepelende groep voor zoveel mogelijk partijen steunen om de betrokkenheid en deelname van deze groep aan het toezichtproces te waarborgen, zoals vereist in artikel 33, lid 3, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 3. Een monitoringkader wordt hoogstwaarschijnlijk geaccepteerd wanneer de betrokkenheid van een grote verscheidenheid aan DPO's/OPD's, die personen met allerlei soorten handicaps

²⁶ Zie CRPD/C/ARM/CO/1.

²⁷ Verslag van de speciale rapporteur van de Mensenrechtenraad over de rechten van personen met een handicap, Catalina Devandas-Aguilar, Rechten van personen met een handicap, 9 augustus 2016, paragraaf. 65-66, A/71/314.

²⁸ Ibid.

vertegenwoordigen, via een formeel mechanisme wordt gewaarborgd.²⁹ Dit biedt het unieke vermogen en mandaat om ervoor te zorgen dat de representatieve stemmen van personen met een handicap worden gehoord, op een manier die als inspiratie kan dienen voor andere maatschappelijke organisaties.

42. Om de participatie te bevorderen en personen met een handicap in staat te stellen hun rol uit hoofde van artikel 4, lid 3, en artikel 33, lid 3, te vervullen en autonoom aan het overleg deel te nemen, dienen de Staten die Partij zijn, hen te ondersteunen door middel van onvoorwaardelijke en toereikende financiering en technische capaciteitsopbouw. Bevordering van belangenbehartiging door en empowerment van personen met een handicap zijn belangrijke componenten en vereisen de ontwikkeling van technische, administratieve en communicatieve vaardigheden, alsook een vlottere toegang tot informatie en instrumenten betreffende hun rechten, wetgeving en beleidsvorming. De onderwijsstelsels slagen er vaak niet in om personen met een handicap op adequate wijze te integreren, waardoor hun mogelijkheden in het gedrang komen en hun vermogen om met succes betrokken te worden bij de publieke besluitvorming wordt ondermijnd. Dit heeft op zijn beurt gevolgen voor de institutionele capaciteiten van hun DPO's/OPD's. Het vermogen van personen met een handicap om tijd en moeite te besteden aan het maatschappelijk middenveld blijft vaak beperkt door een gebrek aan voldoende inkomen en werkgelegenheid.

43. De Staten die Partij zijn, moeten de capaciteit van de DPO's/OPD's versterken om deel te nemen aan alle fasen van de beleidsvorming, door te zorgen voor capaciteitsopbouw en opleiding op het gebied van een mensenrechtenbenadering van handicaps. De Staten die Partij zijn, dienen DPO's/OPD's te steunen bij de ontwikkeling van de bekwaamheden, kennis en vaardigheden die nodig zijn om hun volledige en effectieve deelname aan de samenleving te bevorderen, en bij de ontwikkeling van sterkere democratische bestuursbeginselen, zoals eerbiediging van de mensenrechten, de rechtsstaat, transparantie, verantwoordingsplicht, pluralisme en participatie. Bovendien moeten DPO's/OPD's in staat zijn hun verantwoordingsplicht te versterken en de Staten die Partij zijn, moeten dan ook richtsnoeren geven voor de toegang tot financiering en de diversificatie van hun steunbronnen.³⁰

44. [De toegang tot de minst beperkende [niet-voorwaardelijke] financiering en middelen is een integrale en vitale voorwaarde [die deel uitmaakt van het recht op vrijheid van vereniging³¹ en] voor de effectieve deelname van personen met een handicap, en essentieel voor DPO's/OPD's om de capaciteitsopbouw van personen met een handicap te waarborgen zodat DPO's/OPD's intern kunnen groeien]. Staten die Partij zijn, dienen ervoor te zorgen dat elke organisatie in staat is om fondsen en middelen van binnenlandse en internationale donoren, waaronder particulieren, particuliere bedrijven, alle openbare en particuliere stichtingen, maatschappelijke organisaties, staats- en internationale organisaties, te zoeken en te verkrijgen³². De middelen moeten niet alleen bestemd zijn voor dienstverleners, maar veeleer gericht zijn op bestaande en potentiële DPO's/OPD's die in de eerste plaats gericht zijn op belangenbehartiging.

45. De Staten die Partij zijn waarborgen organisaties van personen met een handicap de toegang tot binnenlandse middelen ter ondersteuning van hun activiteiten, om situaties te vermijden waarin zij alleen op externe bronnen moeten vertrouwen, en om vervolgens te

²⁹ Zie bijvoorbeeld CRPD/C/ESP/CO/1, par. 6; CRPD/C/NZL/CO/1, par. 4.

³⁰ Zie A/HRC/31/62, par. 47-50.

³¹ Verslag van de speciale rapporteur voor het recht op vrijheid van vreedzame vergadering en vereniging, A/HRC/20/27, alinea. 67.

³² Zie A/HRC/20/27, par. 68.

voorkomen dat DPO's/OPD's een levensvatbare organisatiestructuur opzetten.³³ Nationale DPO's/OPD's met steun van publieke en private financiële middelen, aangevuld met lidmaatschapsgelden, zijn beter in staat om de deelname van personen met een handicap aan alle vormen van besluitvorming, politiek en bestuurlijk te waarborgen; ondersteuning te bieden aan personen met een handicap, en individuele en groepsgerichte sociale activiteiten van verschillende aard te creëren en te beheren.

46. Artikel 33, lid 3, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 3, bepaalt dat de Staten die Partij zijn bij dit verdrag de DPO's/OPD's, met inbegrip van organisaties van vrouwen met een handicap en kinderen met een handicap, voldoende financiële middelen en middelen ter beschikking moeten stellen om volledige en effectieve deelname aan het monitoringkader mogelijk te maken, alsook aan het opstellen, ontwikkelen en uitvoeren van wetten en beleid betreffende alle personen met een handicap, met inbegrip van personen die aan discriminatie blootstaan, zoals personen met psychosociale en/of intellectuele beperkingen, kinderen, vrouwen, ouderen, inheemse personen, migranten, vluchtelingen en asielzoekers met een handicap.³⁴ De Staten die Partij zijn, zouden een dergelijke passende en toereikende financiering kunnen garanderen door de instelling van een verantwoordelijk en wettelijk erkend formeel mechanisme.

47. De niet-voorwaardelijke publieke middelen die beschikbaar zijn voor DPO's/OPD's, met inbegrip van de organisaties die kinderen en vrouwen met een handicap vertegenwoordigen, moeten worden verhoogd om hen in staat te stellen hun rol in het kader van het Verdrag te vervullen. Naast economische steun voor de oprichting en versterking van DPO's/OPD's moeten de Staten die Partij zijn, hun toegang tot binnenlandse financiering waarborgen en de toegang tot buitenlandse financiering als onderdeel van de internationale samenwerking bevorderen en vergemakkelijken, onder meer door toegang tot belastingvrijstellingen, successierechten, ontwikkelingshulp en de nationale loterij.³⁵

48. [De Staten die Partij zijn, dienen formele mechanismen en doeltreffende rechtsmiddelen vast te stellen om de besluiten van overheidsorganen aan te vechten die werden aangenomen zonder inachtneming van de plicht tot nauw overleg met en actieve betrokkenheid van DPO's/OPD's "betreffende kwesties in verband met personen met een handicap" (zie punt), met name bij alle wetgeving en beleidsvorming die relevant is voor personen met een handicap, op voet van gelijkheid met anderen. De Staten die Partij zijn, dienen klachtenmechanismen en rechtsmiddelen voor personen met een handicap in te stellen, met inbegrip van de gevolgen van de nietigverklaring van besluiten wanneer deze werden genomen in strijd zijn met artikel 4, lid 3, van het Verdrag, d.w.z. zonder nauw en tijdig overleg met en actieve betrokkenheid van DPO's/OPD's overeenkomstig de in deze algemene opmerking genoemde verplichtingen, eisen en kenmerken].

49. De Staten die Partij zijn, dienen krachtige controle- en handhavingsmechanismen te ontwikkelen met [ontradende/effectieve] sancties en rechtsmiddelen bij niet-naleving van de uitvoering van wetten, beleid en voorschriften die tot doel hebben het Verdrag uit te voeren. De naleving moet worden bewaakt door onafhankelijke mechanismen, die bevoegd zijn om onderzoeken in te stellen en sancties op te leggen aan zowel openbare als particuliere entiteiten die deze niet uitvoeren, maar tegelijkertijd door DPO's/OPD's zelf, die een procedure in gang kunnen zetten wanneer zij van mening zijn dat openbare

³³ Zie A/HRC/31/62, par. 51-54.

³⁴ Comité voor de rechten van personen met een handicap, richtsnoeren voor onafhankelijke monitoringkaders en hun deelname aan de werkzaamheden van het comité

³⁵ Zie A/59/401, par. 82; A/HRC/31/62, par. 51-54.

of particuliere entiteiten zich niet aan de vastgestelde beleidslijnen en programma's hebben gehouden, en/of hen niet bij het proces hebben betrokken of geraadpleegd.³⁶

IV. Verhouding tot andere bepalingen van het Verdrag

50. Als onderdeel van de algemene verplichtingen van de Staten die Partij zijn, is artikel 4, lid 3, van het Verdrag van toepassing op het gehele verdrag en van bijzonder belang voor de tenuitvoerlegging van andere artikelen. In zijn slotopmerkingen heeft het Comité de Staten die Partij zijn, herinnerd aan hun plicht om via hun DPO's/OPD's, met inbegrip van die welke vrouwen en kinderen met een handicap vertegenwoordigen, nauw en tijdig overleg te plegen en hen actief te betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van wetgeving en beleid ter uitvoering van het Verdrag, alsmede bij andere besluitvormingsprocessen met betrekking tot vraagstukken in verband met personen met een handicap.

51. In artikel 3 van het Verdrag worden een aantal overkoepelende beginselen genoemd die als leidraad dienen voor de interpretatie en tenuitvoerlegging van het gehele verdrag. Het omvat de "volledige en effectieve participatie en inclusie in de samenleving" als een van de algemene beginselen, wat betekent dat de participatie van personen met een handicap via hun DPO's/OPD's de gehele tekst doorsnijdt en van toepassing is op het gehele verdrag.³⁷

52. Lid 1, 2 en 5 van artikel 4 zijn van het grootste belang voor de tenuitvoerlegging van artikel 4, lid 3, aangezien zij de fundamentele verplichtingen van de verdragsluitende Staten omvatten, die zich zonder beperkingen of uitzonderingen uitstrekken tot alle delen van de federale Staten en betrekking hebben op het vaststellen van de noodzakelijke structuren en kaders en het nemen van maatregelen om aan het Verdrag te voldoen.

53. Maatregelen ter bevordering van non-discriminatie en gelijkheid van personen met een handicap, zoals bepaald in artikel 5, dienen te worden vastgesteld en gecontroleerd overeenkomstig artikel 4, lid 3, en artikel 33, lid 3. Nauwe raadpleging en actieve betrokkenheid van DPO's/OPD's, die de grote diversiteit in de samenleving vertegenwoordigen, met inbegrip van maar niet beperkt tot kinderen, jongeren, [de LGBTI-gemeenschap], etnische minderheden en inheemse volkeren, plattelandsgemeenschappen, en staatlozen, asielzoekers en vluchtelingen met een handicap, bij de vaststelling van en het toezicht op specifieke maatregelen, zoals wettelijke kaders en begeleidend materiaal om de facto gelijkheid te bevorderen, met inbegrip van maatregelen voor positieve actie, is essentieel voor hun welslagen.

54. Bestaande raadplegingsprocedures mogen personen met een handicap niet uitsluiten of discrimineren op grond van een handicap. De oprichting van DPO's/OPD's van jongeren met een handicap, die vaak een andere kijk hebben op bepaalde zaken, wordt dan ook aanbevolen. Hoewel de procedures en het bijbehorende materiaal inclusief en toegankelijk moeten zijn voor personen met een handicap, via hun DPO's/OPD's en met inbegrip van vroegtijdige interventieperiodes en technische bijstand, moet bij alle dialoog- en raadplegingsprocessen altijd worden voorzien in redelijke aanpassingen, zoals bijvoorbeeld gebarentaaltolken en Easy Read.

55. Artikel 6 bevordert de empowerment en participatie van vrouwen en meisjes met een handicap, onder meer door de oprichting van DPO's/OPD's van vrouwen en meisjes met een handicap, om participatie en betrokkenheid in het kader van artikel 4.3 mogelijk te

³⁶ Zie A/71/314, par. 68-69.

³⁷ Monitoring van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, Richtsnoeren voor mensenrechtenwaarnemers Professionele opleidingsreeks nr. 17, HR/P/PT/17, raadpleegbaar op http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Disabilities_training_17EN.pdf.

maken. Deelname van vrouwen via hun vertegenwoordigende organisaties moet worden beschouwd als een eerste vereiste bij het opzetten, uitvoeren en monitoren van alle programma's die van invloed zijn op hun leven, en bij het aanpakken van specifieke kwesties die uitsluitend of in onevenredige mate van invloed zijn op vrouwen met een handicap, alsmede op de rechten van vrouwen en het gendergelijkheidsbeleid in het algemeen, in het bijzonder met betrekking tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, en gendergerelateerd geweld, waaronder seksueel geweld. Vrouwen met een handicap moeten ook worden opgenomen in alle takken en organen van het nationale monitoring- en uitvoeringssysteem. De algemene regel moet zijn dat alle overlegorganen, mechanismen en procedures specifiek op personen met een handicap zijn toegesneden, inclusief zijn en rekening houden met een genderperspectief.

56. De artikelen 4.3 en 33.3 zijn van fundamenteel belang voor de tenuitvoerlegging van de rechten van kinderen met een handicap, zoals bepaald in artikel 7 van het Verdrag. Er moet worden gezorgd voor overleg met en actieve betrokkenheid van kinderen, via hun DPO's/OPD's, alsook voor de verlening van bijstand en procedures die zijn afgestemd op hun handicap en leeftijd, en voor onvoorwaardelijke steun, in alle aspecten van de planning, uitvoering, monitoring en evaluatie van inclusief onderwijsbeleid. Kinderen met een handicap en, in voorkomend geval, hun familie, moeten worden erkend als partners en niet alleen als ontvangers van onderwijs.³⁸ De deelname van hun DPO's/OPD's moet worden beschouwd als een vereiste voor overleg over specifieke kwesties die hen aangaan, en hun standpunten moeten worden meegewogen in overeenstemming met hun leeftijd en rijpheid.

57. Artikel 4, lid 3, is van bijzonder belang voor de bewustmaking (artikel 8). In zijn slotopmerkingen beveelt het Comité de Staten die Partij zijn aan om, met deelname van DPO's/OPD's, systematisch bewustmakingsprogramma's uit te voeren, met inbegrip van mediacampagnes, gericht op het portretteren van positieve beelden van personen met een handicap, met name personen met albinisme, personen met psychosociale en/of intellectuele handicaps en doofblinde personen, als houders van mensenrechten. Bewustmakingscampagnes en opleidingsprogramma's voor alle ambtenaren in de publieke sector moeten in overeenstemming zijn met de beginselen van het Verdrag en gebaseerd zijn op het mensenrechtenmodel van handicaps, teneinde de diepgewortelde gender- en handicapstereotypen in de samenleving te overwinnen. Staten die Partij zijn zouden discriminatie en negatieve stereotypen in de media actief moeten bestrijden, zoals die in publieke campagnes zoals de 'Teletón' (Telethon), en eerder publieke campagnes moeten bevorderen die personen met een handicap als rechthebbenden in beeld brengen.

58. Om ervoor te zorgen dat de DPO's/OPD's naar behoren kunnen deelnemen aan de raadplegings- en monitoringprocessen van het Verdrag, is een optimale toegankelijkheid (artikel 9) van de procedures, mechanismen, informatie en communicatie, faciliteiten en gebouwen, met inbegrip van redelijke aanpassingen, onontbeerlijk. Internationaal aanvaarde toegankelijkheidsnormen moeten in nauw overleg met de DPO's/OPD's en in overeenstemming met artikel 4, lid 3, van het Verdrag worden ontwikkeld, vastgesteld en toegepast. Bovendien moeten de processen van nationaal en internationaal toezicht op de uitvoering, in overeenstemming met artikel 33, lid 3, van het Verdrag, de effectieve deelname van DPO's/OPD's bevorderen en waarborgen, met inbegrip van de naleving van de internationale normen inzake toegankelijkheid.³⁹

59. In risicosituaties en humanitaire noodsituaties (artikel 11) is het van belang dat de Staten die Partij zijn en de humanitaire actoren zorgen voor actieve participatie,

³⁸ Comité voor de rechten van personen met een handicap, Algemene opmerking nr. 4 (2016) over het recht op inclusief onderwijs, par. 7, 25 november 2016, CRPD/C/GC/4.

³⁹ Comité voor de rechten van personen met een handicap, Algemene opmerking nr. 2 (2014) over artikel 9: Toegankelijkheid, 22 mei 2014 CRPD/C/GC/2.

coördinatie en zinvol overleg met de DPO's/OPD's, met inbegrip van de vertegenwoordigers van vrouwen, mannen en kinderen met een handicap van alle leeftijden en op alle niveaus. Dit vereist de actieve betrokkenheid van DPO's/OPD's bij de ontwikkeling, uitvoering en monitoring van wetgeving en beleid in verband met noodsituaties en het stellen van prioriteiten voor de hulpverdeling, in overeenstemming met art. 4.3. Dit vereist niet-voorwaardelijke overheidsfinanciering voor de onafhankelijke, volledige en effectieve participatie van het maatschappelijk middenveld.⁴⁰ In het kader van verschillende vluchtelingenkampen, met name in gebieden met gewapende conflicten, moeten DPO's/OPD's van vluchtelingen met een handicap worden opgericht.

60. Gelijke erkenning voor de wet (artikel 12) garandeert dat alle personen met een handicap het recht hebben om hun volledige rechtsbevoegdheid uit te oefenen en gelijke rechten hebben om beslissingen die hen betreffen te kiezen en te controleren en om rechtstreeks en effectief te worden geraadpleegd en betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van wetgeving en beleid ter uitvoering van het Verdrag. Het huidige gebrek aan naleving van artikel 12 mag echter in geen geval de inclusieve toepassing van de artikelen 4.3 en 33.3 uitsluiten. Herinnerend aan en in overeenstemming met de algemene opmerking nr. 1 (2014) van het Comité, is rechtsbevoegdheid de sleutel tot volledige en effectieve participatie in de samenleving, en deelname aan het besluitvormingsproces moet worden gegarandeerd voor alle personen met een handicap, met inbegrip van personen met een verstandelijke en/of psychosociale handicap en kinderen met een handicap, via hun DPO's/OPD's en zo nodig via ondersteunde besluitvormingsregelingen die de autonomie, wil en voorkeuren van de persoon respecteren.

61. Het Comité heeft met bezorgdheid vastgesteld dat in veel Staten die Partij zijn, personen met een handicap het recht op vrijheid en veiligheid wordt ontzegd (art. 14) en heeft aanbevolen dat de Staten die Partij zijn onmiddellijk wetten intrekken die vrijheidsberoving op grond van beperking, gedwongen behandeling en het gebruik van dwangmaatregelen en afzondering toestaan. Alle nieuwe wetgeving en beleid op dit gebied moet dergelijke praktijken verbieden en voorzien in redelijke aanpassingen in onder meer gevangenissen voor personen met een handicap. Bij de ontwikkeling en uitvoering van nieuwe wetgeving en nieuw beleid moeten DPO's/OPD's worden geraadpleegd en betrokken, met name de vertegenwoordigers van kinderen, vrouwen en personen met een verstandelijke en/of psychosociale handicap.

62. Herinnerend aan algemene opmerking nr. 5, is overleg met en actieve betrokkenheid van personen met een handicap, via hun vertegenwoordigende organisaties, van cruciaal belang voor de vaststelling van alle plannen en strategieën, alsmede voor de follow-up en monitoring bij de uitvoering van het recht op zelfstandig wonen en maatschappelijke integratie (art. 19). Actieve betrokkenheid en raadpleging op alle niveaus in het besluitvormingsproces, dient alle personen met een handicap te omvatten, met inbegrip van organisaties die vrouwen, ouderen, kinderen en personen met psychosociale en/of intellectuele handicaps vertegenwoordigen.⁴¹

63. Om DPO's/OPD's bij het monitoringproces te kunnen betrekken en volledig te kunnen participeren en hun mening vrijelijk te kunnen uiten, moeten zij toegang hebben tot de vereiste informatie (art. 21). Bij de ontwikkeling en uitvoering van wetgeving en beleid ter uitvoering van het Verdrag en bij andere besluitvormingsprocessen met betrekking tot

⁴⁰ Thematische studie over de rechten van personen met een handicap uit hoofde van artikel 11 van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, over risicosituaties en humanitaire noodsituaties, verslag van het Bureau van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de mensenrechten, 30 november 2015, A/HRC/31/30.

⁴¹ Commissie CRPD, Algemene opmerking over artikel 19: zelfstandig leven en opgenomen zijn in de gemeenschap, par. 71, 29 augustus 2017, CRPD/C/18/1.

personen met een handicap, moeten DPO's/OPD's tijdig en zonder extra kosten de informatie ontvangen in toegankelijke formaten en technologieën die geschikt zijn voor alle vormen van handicaps, met inbegrip van die welke toegang bieden aan personen met een verstandelijke en/of psychosociale handicap. Dit omvat ook het gebruik van gebarentalen, Easy Read, Braille, augmentatieve en alternatieve communicatie en alle andere toegankelijke communicatiemiddelen, -modi en -formaten van hun keuze door personen met een handicap in officiële interacties. Alle relevante informatie, met inbegrip van specifieke budgettaire, statistische en andere relevante informatie die nodig is voor een gefundeerd advies, moet, voldoende voorafgaand aan het overleg, beschikbaar worden gesteld.

64. Om het recht op onderwijs (art. 24) te waarborgen, moeten de Staten die Partij zijn, via DPO's/OPD's overleg plegen met personen met een handicap, waaronder kinderen met een handicap, en deze actief betrekken bij alle aspecten van de planning, uitvoering, monitoring en evaluatie van inclusief onderwijsbeleid en wetgeving. Personen met een handicap en, in voorkomend geval, hun familie, moeten worden erkend als partners en niet alleen als ontvangers van onderwijs, en er moet voor worden gezorgd dat hun recht om te worden gehoord en hun mening in het onderwijsstelsel naar behoren in aanmerking wordt genomen.⁴²

65. De vaststelling van alle beleidsmaatregelen met betrekking tot het recht van personen met een handicap op arbeid en tewerkstelling (art. 27) dient te geschieden in overleg met en met betrokkenheid van DPO's/OPD's. Het beleid moet erop gericht zijn de toegang tot de arbeidsmarkt te waarborgen; werk in open, inclusieve, toegankelijke en concurrerende arbeidsmarkten en -omgevingen te bevorderen; te zorgen voor gelijke kansen en gendergelijkheid, en redelijke aanpassingen en ondersteuning van personen met een handicap, waaronder vrouwen en inheemse personen met een handicap. Dit omvat de vaststelling van gecoördineerde strategieën en de effectieve uitvoering van bindende positieve actiemaatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid voor personen met een handicap in zowel de openbare als de particuliere sector.

66. Het recht op een adequate levensstandaard en sociale bescherming (artikel 28) houdt rechtstreeks verband met artikel 4, lid 3, van het Verdrag, met name ten aanzien van personen met een handicap en hun gezinnen die in armoede leven, werkloos zijn of geen vast inkomen hebben, personen in plattelands- en afgelegen gebieden, personen die behoren tot inheemse gemeenschappen, vrouwen en ouderen. Bij het nemen, ontwikkelen en herzien van maatregelen, strategieën, programma's, beleid en wetgeving met betrekking tot de uitvoering van artikel 28, alsmede bij het monitoringproces daarvan, dienen de Staten die Partij zijn, samen te werken met DPO's/OPD's die alle soorten handicaps vertegenwoordigen, teneinde de mainstreaming van handicaps te waarborgen en ervoor te zorgen dat naar behoren rekening wordt gehouden met de behoeften en standpunten van alle personen met een handicap.

67. Het recht van personen met een handicap om deel te nemen aan het politieke en openbare leven (art. 29) is van het grootste belang om te zorgen voor gelijke kansen voor personen met een handicap om volledig en effectief deel te nemen aan de samenleving. Dit hangt nauw samen met hun recht om via DPO's/OPD's te worden geraadpleegd en betrokken bij het besluitvormings- en monitoringproces en hun individuele autonomie, met inbegrip van de vrijheid om hun eigen keuzes te maken, en hun recht om als persoon voor de wet te worden erkend. Van de Staten die Partij zijn, wordt verlangd dat zij een gunstig klimaat scheppen waarin personen met een handicap effectief en volledig kunnen

⁴² Zie CRPD/C/GC/4, op. cit., par. 7.

deelnemen zonder discriminatie en op voet van gelijkheid met anderen,⁴³ onder meer door het verstrekken van toegankelijke informatie.

68. De Staten die Partij zijn, moeten passende informatie verzamelen, met inbegrip van statistische, budgettaire en onderzoeksgegevens (artikel 31), om een adequaat beleid ter uitvoering van het Verdrag te formuleren en uit te voeren. Personen met allerlei soorten handicaps moeten via hun DPO's/OPD's worden geraadpleegd en betrokken bij het proces van het verzamelen van gegevens en informatie en de interpretatie daarvan.

69. De Staten die Partij zijn, dienen een uniform systeem voor gegevensverzameling op te zetten voor het verzamelen van voldoende, tijdige en betrouwbare gegevens, uitgesplitst naar geslacht, leeftijd, etnische afkomst, plattelands- en stadsbevolking en type handicap, sociaaleconomische status, met betrekking tot alle personen met een handicap en hun toegang tot de rechten uit hoofde van het Verdrag. Het systeem moet worden opgezet om de formulering en uitvoering van beleid ter uitvoering van het Verdrag mogelijk te maken, door middel van nauwe samenwerking met DPO's/OPD's en onder leiding van de Washington Group on Disability Statistics.

70. Bij de besluitvorming over en de uitvoering van internationale samenwerking (art. 32) is een nauw partnerschap, samenwerking en betrokkenheid van personen met een handicap, via DPO's/OPD's, van cruciaal belang om een ontwikkelingsbeleid te voeren dat in overeenstemming is met het Verdrag. Dit betekent dat de beginselen en waarden ervan moeten worden opgenomen in alle internationale samenwerkingsbeleidsmaatregelen, programma's en initiatieven, en dat de rechten en opvattingen van personen met een handicap moeten worden geïntegreerd in de uitvoering en nationale monitoring van de Agenda voor duurzame ontwikkeling 2030 en het Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030. DPO's/OPD's moeten worden geraadpleegd en betrokken bij alle niveaus van ontwikkeling, uitvoering en monitoring van internationale samenwerkingsplannen, -programma's en -projecten.

71. Het verdrag voorziet uitdrukkelijk in de aanwijzing van een of meer contactpunten (artikel 33, lid 1) binnen de regering voor aangelegenheden in verband met de tenuitvoerlegging van het Verdrag en de vaststelling van een kader (artikel 33, lid 2) voor het toezicht op de bepalingen ervan op nationaal niveau. De samenwerking en toegang van DPO's/OPD's moet worden gegarandeerd voor alle contactpunten en op alle niveaus. De aanwijzing van contactpunten/coördinatiemechanisme, alsmede het onafhankelijke toezichtmechanisme, moet worden vastgesteld overeenkomstig artikel 4, lid 3, en artikel 33, lid 3, en de Staten die Partij zijn, moeten ook rekening houden met de beginselen van Parijs die het werk van de NMRI's bepalen en sturen.⁴⁴

72. NMRI's spelen een sleutelrol in het overbruggen van nationale actoren, waaronder overheidsinstellingen en het maatschappelijk middenveld, en in het bijzonder personen met een handicap, via hun DPO's/OPD's, met het internationale systeem voor de bescherming en bevordering van de mensenrechten. De oprichting, het onderhoud en de nauwe interactie en relatie met onafhankelijke monitoringkaders en NMRI's is belangrijk in alle stadia, en sommige Staten die Partij zijn, wijzen zelfs rechtstreeks NMRI's aan als hun onafhankelijke monitoringmechanisme. De beginselen van Parijs schrijven voor dat de DPO's/OPD's in de onafhankelijke mechanismen vertegenwoordigd moeten zijn of nauw met deze mechanismen moeten kunnen samenwerken, en bij voorkeur door bijvoorbeeld hun raad van bestuur moeten worden benoemd. Als zodanig kunnen

⁴³ Mensenrechtenraad, Thematische studie van het Bureau van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de mensenrechten over de deelname aan het politieke en openbare leven van personen met een handicap, par. 15-17, 21 december 2011, A/HRC/19/36.

⁴⁴ Comité voor de rechten van personen met een handicap, Richtsnoeren voor onafhankelijke monitoringkaders en hun deelname aan de werkzaamheden van het comité, par. I.2.

onafhankelijke monitoringkaders en NMRI's de capaciteiten van DPO's/OPD's met betrekking tot het Verdrag en andere gerelateerde nationale en internationale mechanismen versterken.⁴⁵

73. De structuur van de contactpunten of coördinatiemechanismen, waaronder eventueel zetels voor vertegenwoordigers van de maatschappelijke organisaties, of zelfs voor vertegenwoordigers van de DPO/OPD, zal het ruimere toepassingsgebied van de verplichtingen uit hoofde van artikel 4, lid 3, zoals uiteengezet in deze algemene opmerking, nooit ondermijnen of uitsluiten. De Staten die Partij zijn, moeten nauw overleg blijven plegen met personen met een handicap, met inbegrip van kinderen met een handicap, en deze actief blijven betrekken bij alle processen en fasen, via DPO's/OPD's. Systemen van vertegenwoordiging van maatschappelijke organisaties en DPO's/OPD's binnen organen die zijn opgericht krachtens artikel 33, lid 1, mogen het recht van DPO's/OPD's om standpunten kenbaar te maken die afwijken van die van de de overheidsinstantie, niet verzwakken en belemmeren.

74. Artikel 34, lid 3, is van cruciaal belang voor de naleving van de relevante criteria voor de samenstelling van het Comité. Zij verlangt van de Staten die Partij zijn dat zij "bij de voordracht van kandidaten naar behoren rekening houden met het bepaalde in artikel 4, lid 3, van dit verdrag". Daarom dienen de Staten die Partij zijn nauw overleg te plegen en organisaties van personen met een handicap er actief bij te betrekken alvorens kandidaten voor het comité voor te dragen. Daartoe moeten nationale wet- en regelgeving en procedures worden vastgesteld voor transparante en participatieve procedures waarbij organisaties van personen met een handicap betrokken zijn en waarbij rekening wordt gehouden met de resultaten van de raadplegingen die weerspiegeld worden in de benoeming.

V. Uitvoering op nationaal niveau

75. Het Comité stelt vast dat de Staten die Partij voor uitdagingen kunnen komen te staan bij de invoering van het recht van DPO's/OPD's, met inbegrip van die welke vrouwen of kinderen vertegenwoordigen, om te worden geraadpleegd en betrokken bij de ontwikkeling, uitvoering en monitoring van wetgeving en beleid ter uitvoering van het Verdrag. In het licht van de hierboven geschetste normatieve inhoud en verplichtingen dienen de Staten die Partij zijn onder meer de volgende stappen te ondernemen om de volledige tenuitvoerlegging van artikel 4, lid 3, en artikel 33, lid 3, van het Verdrag te waarborgen:

(a) Intrekking van alle wetten die verhinderen dat personen met een handicap, ongeacht het soort handicap, via hun DPO's/OPD's nauw worden geraadpleegd en actief worden betrokken, met inbegrip van het recht om niet opgesloten te worden, onder meer door gedwongen institutionalisering en isolatie binnen het gezin, op basis van welke handicap dan ook;

(b) Een gunstig klimaat scheppen voor de oprichting en werking van DPO's/OPD's, door een beleidskader vast te stellen dat gunstig is voor de oprichting en de duurzame werking ervan. Dit omvat het waarborgen van hun onafhankelijkheid en autonomie ten opzichte van de Staat die Partij is, de oprichting, uitvoering en toegang tot adequate financieringsmechanismen, met inbegrip van overheidsfinanciering en internationale samenwerking; en het verlenen van steun, met inbegrip van technische bijstand, voor empowerment en capaciteitsopbouw;

(c) Instelling van permanente overlegmechanismen met DPO's/OPD's, met inachtneming van hun autonomie en rekening houdend met de diversiteit van personen

⁴⁵ Ibid, par. I.3 en I.4.

met een handicap, met inbegrip van kinderen en vrouwen met een handicap, en de inheemse bevolking van het land, indien die bestaat;

(d) Het ondersteunen van de oprichting van bij voorkeur één overkoepelende DPO/OPD, die de activiteiten van een aantal afzonderlijke DPO's/OPD's van personen met verschillende handicaps coördineert en vertegenwoordigt, om de inclusie en volledige deelname van personen met alle soorten handicaps aan het monitoringproces te waarborgen;

(e) wetgeving aan te nemen die vereist dat alle niveaus van gezag en besluitvorming nauw overleg plegen met personen met een handicap, met inbegrip van kinderen, vrouwen en inheemse personen met een handicap, en hen actief betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van wetgeving en beleid dat hen direct of indirect aangaat, alsook bij het monitoringproces daarvan;

(f) de participatie van personen met een handicap te garanderen en te ondersteunen via hun vertegenwoordigende organisaties, waarbij rekening wordt gehouden met een grote verscheidenheid aan achtergronden, waaronder geboorte, leeftijd, ras, geslacht, taal, genderidentiteit, nationale, etnische, inheemse of sociale afkomst, seksuele geaardheid, religieuze overtuiging en politieke gezindheid, migrantenstatus en groepen met een handicap, of andere status;

(g) In contact te treden met DPO's/OPD's die vrouwen en meisjes met een handicap vertegenwoordigen en ervoor te zorgen dat zij rechtstreeks deelnemen aan alle openbare besluitvormingsprocessen in een veilige omgeving, met name met betrekking tot de ontwikkeling van wetgevende of beleidsmaatregelen inzake de rechten van vrouwen en gendergelijkheid, geweld, met inbegrip van seksueel geweld en misbruik;

(h) personen met een handicap, met inbegrip van kinderen en vrouwen met een handicap, via hun DPO's/OPD's te raadplegen en actief te betrekken bij de planning en uitvoering van en het toezicht op de openbare besluitvormingsprocessen op alle niveaus en in het bijzonder bij de aangelegenheden die hen betreffen, en hen redelijke en realistische tijdschema's te geven voor het formuleren van standpunten en hen te voorzien van adequate niet-voorwaardelijke financiering en steun;

(i) De oprichting, capaciteitsopbouw, financiering en effectieve participatie van DPO's/OPD's of groepen personen met een handicap, met inbegrip van ouders en gezinnen van personen met een handicap in hun ondersteunende rol, op lokaal en nationaal niveau aan te moedigen en te ondersteunen bij het uittekenen, ontwerpen, hervormen en uitvoeren van beleid en programma's;

(j) Formele mechanismen en rechtsmiddelen vaststellen om besluiten aan te vechten die niet voldoen aan de eis om DPO's/OPD's nauw te raadplegen en actief te betrekken bij de wetgeving en beleidsvorming;

(k) Ontwikkelen en uitvoeren, met inspraak van DPO's/OPD's, van krachtige handhavingsmechanismen met zinvolle sancties en rechtsmiddelen voor het niet naleven van wetten, beleid en voorschriften ter bevordering van de uitvoering van het Verdrag en zorgen voor toezicht op de naleving ervan door de Staten die Partij zijn en personen met een handicap, via hun DPO's/OPD's;

(l) Zorgen voor de toegankelijkheid van alle faciliteiten, procedures en informatie in verband met openbare besluitvorming, raadpleging en toezicht;

(m) Voorzien in redelijke aanpassingen voor personen met een handicap in alle faciliteiten en procedures met betrekking tot openbare besluitvorming, raadpleging en toezicht;

(n) handicapvriendelijke en op hun leeftijd afgestemde bijstand verlenen voor de participatie van personen met een handicap via hun DPO's/OPD's in openbare besluitvormings-, overleg- en monitoringprocessen;

(o) Garanderen dat het overleg en de procedures op een open en transparante wijze worden gevoerd ten aanzien van alle DPO's/OPD's;

(p) Ervoor zorgen dat DPO's/OPD's financiering en andere vormen van middelen kunnen ontvangen en/of zoeken van binnenlandse en internationale bronnen, waaronder particulieren, particuliere bedrijven, maatschappelijke organisaties, Staten die Partij zijn en internationale organisaties, waaronder toegang tot belastingvrijstellingen, erfenissen en de nationale loterij;

(q) Ervoor zorgen dat de bestaande raadplegingsprocedures op rechtsgebieden die niet specifiek zijn voor personen met een handicap, toegankelijk worden gemaakt voor personen met een handicap en dat deze procedures ook van toepassing zijn op personen met een handicap, via hun DPO's/OPD's;

(r) personen met een handicap via hun DPO's/OPD's actief betrekken bij en nauw overleg plegen met personen met een handicap, in openbare budgetteringsprocessen, internationale besluitvorming en in internationale samenwerking met andere Staten die Partij zijn, en ontwikkelingsbeleid vaststellen waarin de rechten en opvattingen van personen met een handicap worden geïntegreerd bij de uitvoering en monitoring van de agenda voor duurzame ontwikkeling voor 2030 op nationaal niveau;

(s) de participatie, vertegenwoordiging en vlotte toegang van personen met een handicap tot de contactpunten op alle niveaus, het coördinatiemechanisme en hun samenwerking en vertegenwoordiging binnen de onafhankelijke toezichtmechanismen te garanderen;

de in artikel 4, lid 3, en artikel 33, lid 3, bedoelde monitoring en uitvoering uit te voeren in volledig overleg met en deelname van personen met een handicap via hun DPO's.
